ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ETHICAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS'ORGANIZATIONAL COMMITMENT UNDER THE OFFICE OF TRANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

[1]อธิวัฒน์ ทองแซม และ [2]กนกกร ศิริสุข

[1]Atiwat Thongsam and [2]Kanokkorn Sirisuk

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ประเทศไทย

Songkhla Rajabhat University, Thailand

[1]atiwat5227@gmail.com, [2]kanokkorn.si@skru.ac.th

Received: October 25, 2024; **Revised**: November 23, 2024; **Accepted**: December 28,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 2) ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำนวน 302 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

---

[1]นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

[2]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.987 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง (r = 0.896) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; ความผูกพันในองค์กรของครู; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this study were: 1) Study the ethical leadership of school administrators under the Office of Trang Primary Educational Service Area 1, 2) Study the teachers' organizational commitment under the Office of Trang Primary Educational Service Area 1, and 3) Study the relationship between the ethical leadership of school administrators and teachers' organizational commitment under the Office of Trang Primary Educational Service Area 1. The sample group consisted of 302 teachers in educational institutions under the Office of Trang Primary Educational Service Area 1. The samples were randomly drawn by stratified random sampling according to the size of the schools, then by simple random sampling by drawing lottery. The tool used in this study was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability value of 0.987. The statistics used were frequency, percentage, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.The results showed that: 1) The ethical leadership of school administrators under the Office of Trang Primary Educational Service Area 1, as a whole and in each aspect, was at a high level. 2) The teachers' organizational commitment under the Office of Trang Primary Educational Service Area 1, as a whole and in each aspect, was at a high level. 3) The relationship between the ethical leadership of school administrators and teachers' organizational commitment under the Office of Trang Primary Educational Service Area 1, there was a high level of positive relationship (r = 0.896) with statistical significance at the .001 level.

Keywords: Ethical Leadership; Teacher's Organizational Commitment; School Administrator

บทนำ

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในองค์กรการศึกษาเพราะหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาคือการมีจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ หงษา วงค์จำปา (2560) ได้อธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไว้ว่า มีความสำคัญเนื่องจากผู้นำเชิงจริยธรรมสามารถใช้อำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามไปในทางที่ถูกต้องดีงามคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับมาตรฐานทางด้านจริยธรรมของผู้ตามให้สูงขึ้น บรรลุถึงผลสำเร็จสูงสุด ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากช่วยให้บุคคลที่เป็นผู้นำสามารถตัดสินใจและมีแนวทางในการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงคุณค่าทางจริยธรรมอันดีงามปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงเป็นบุคคลที่มักจะทำสิ่งที่ถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ ไว้ใจได้ว่าเป็นบุคคลที่มีเกียรติและเป็นคนดี การเป็นแบบอย่างของผู้นำเชิงจริยธรรมจึงส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติทางจริยธรรมในองค์การได้อย่างจริงจัง ทำให้เป็นที่เคารพและได้รับความไว้วางใจความเชื่อมั่นในการบริหารงาน เพราะสามารถจูงใจให้ผู้ตามมองไกลไปกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติ ให้แรงเสริมกับความประพฤติทางจริยธรรม ใช้รางวัลและการลงโทษเพื่อให้คนยึดถือและปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ช่วยยับยั้งจากการถูกกล่าวโทษและการถูกขับไล่จากเพื่อนร่วมงาน ทำให้ได้รับความร่วมมือ สนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาอย่างเต็มที่จนก่อให้เกิดประสิทธิผลในองค์กร (ธีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร์, 2562)

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงการสร้างความผูกพันต่อองค์กรเป็นอย่างยิ่ง เพราะปัจจัยด้านบุคลากรที่สำคัญและมีค่ามากที่สุดในการจัดการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาจะต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ถ่ายทอดเจตนารมณ์ความรู้ความสามารถ อีกทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีไปสู่เยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติต่อไป การบริหารบุคลากรทางการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความสามารถการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการบริหารงาน ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่บุคลากร เพื่อเป็นการสร้างเสริมความมั่นคงความพึงพอใจให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข มีความจงรักภักดีและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การจะช่วยทำให้บุคลากรใช้ศักยภาพที่มีอยู่มาร่วมปฏิบัติงาน เพื่อองค์การได้อย่างเต็มที่ให้ได้ประสิทธิภาพของงานและความก้าวหน้าขององค์กร (สุชาพร ประเสริฐชาติ, 2561)

ความผูกพันต่อองค์กรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะองค์การใดถ้าสมาชิกมีความผูกพันต่อองค์กรสูง องค์การนั้นก็จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะสมาชิกจะมีความเชื่อมั่นต่อนโยบาย เป้าหมายวัตถุประสงค์ และค่านิยมขององค์กร ก่อให้เกิดความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่ง

ความเป็นสมาชิกขององค์กรไม่คิดที่จะลาออกหรือโดนย้ายไปที่อื่น ความผูกพันต่อองค์การจึงเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพขององค์กร ผู้ปฏิบัติงานที่มีความผูกพันต่อองค์การสูงจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่มีความผูกพันต่อองค์กรต่ำ ดังนั้นหากองค์กรสามารถทำให้บุคลากรในองค์การมีความผูกพันต่อองค์การมากเท่าใด ก็จะทำให้บุคลากรเหล่านั้นมีความปรารถนาที่จะอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรมากขึ้นเท่านั้น และพร้อมที่จะทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อองค์การอย่างเต็มที่และด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์การ (นพรัตน์ อิสระณรงค์พันธ์, 2565)

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว การส่งเสริมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำไปสู่การดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อที่จะสร้างความผูกพันต่อองค์กรของครูให้เกิดผลสำเร็จ จำเป็นต้องพัฒนาความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางจริยธรรมในการบริหารจัดการศึกษาที่จะก่อให้เกิดแรงผลักดันให้บุคลากรมีส่วนร่วมสร้างความผูกพันต่อองค์กร ทำให้ประสิทธิผลในการบริหารงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูในองค์กร อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 132 แห่ง จำนวนครูทั้งหมด 1,385 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 302 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มสถานศึกษาแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ความยุติธรรม ความไว้วางใจ ความเคารพ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ความผูกพันด้านความรู้สึก ความผูกพันด้านการคงอยู่กับองค์กร ความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) โดยรวม รายด้านเพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 สรุปผล ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 302 คน พิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครูเพศหญิง (ร้อยละ 70.86) โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 92.05) ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 162 คน (ร้อยละ 57.28)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา		$\overline{X}$	SD	แปลผล
1.	ด้านความยุติธรรม	4.53	0.44	มากที่สุด
2.	ด้านความไว้วางใจ	4.49	0.45	มาก
3.	ด้านความเคารพ	4.48	0.48	มาก
4.	ด้านความซื่อสัตย์	4.50	0.49	มาก
5.	ด้านความรับผิดชอบ	4.47	0.53	มาก
	รวม	**4.49**	**0.48**	**มาก**

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความยุติธรรม ($\overline{X}$ = 4.53) รองลงมา คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\overline{X}$ = 4.50) ด้านความไว้วางใจ ($\overline{X}$ = 4.49) ด้านความเคารพ ($\overline{X}$ = 4.48) และด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.47) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ความผูกพันในองค์กรของครู		$\overline{X}$	SD	แปลผล
1.	ความผูกพันด้านความรู้สึก	4.48	0.49	มาก
2.	ความผูกพันด้านการคงอยู่กับองค์กร	4.44	0.51	มาก
3.	ความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม	4.47	0.52	มาก
	รวม	**4.46**	**0.50**	**มาก**

จากตาราง 2 พบว่า ความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.46) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ความผูกพันด้านความรู้สึก ($\overline{X}$ = 4.48) รองลงมา คือ ความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม ($\overline{X}$ = 4.47) และความผูกพันด้านการคงอยู่กับองค์กร ($\overline{X}$ = 4.44) ตามลำดับ

4. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1ดังนี้

4.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ดังตาราง 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวม

ปัจจัย	r	Sig	ระดับ	ทิศทาง
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X) ความผูกพันในองค์กรของครู (Y)	.896***	.000	สูงมาก	บวก

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับความผูกพันในองค์กรของครู (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ในระดับสูง (r_{xy} = 0.896) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวก

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ความผูกพันในองค์กรของครู (Y) / ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	ความผูกพันด้านความรู้สึก (Y_1)	ความผูกพันด้านการคงอยู่กับองค์กร (Y_2)	ความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม (Y_3)	รวม(r_{xy})
ด้านความยุติธรรม (X_1)	0.804***	0.750***	0.682***	0.840***
ด้านความไว้วางใจ (X_2)	0.671***	0.652***	0.897***	0.837***
ด้านความเคารพ (X_3)	0.633***	0.613***	0.715***	0.739***
ด้านความซื่อสัตย์ (X_4)	0.636***	0.657***	0.698***	0.748***
ด้านความรับผิดชอบ (X_5)	0.612***	0.606***	0.511***	0.649***
รวม	0.791***	0.772***	0.819***	0.896***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับความผูกพันในองค์กรของครู (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ในระดับสูง (r_{xy} = 0.896) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวก

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความยุติธรรม (r_{X1Y} = 0.840) ด้านความไว้วางใจ (r_{X2Y} =

0.837) ด้านความซื่อสัตย์ (r_{X4Y} = 0.748) ด้านความเคารพ (r_{X3Y} = 0.739) และด้านความรับผิดชอบ (r_{X5Y} = 0.649) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นรายคู่ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกคู่ โดยคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านความไว้วางใจกับความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม (r_{X2Y3} = 0.897) รองลงมา ได้แก่ ด้านความยุติธรรมกับความผูกพันด้านความรู้สึก (r_{X1Y1} = 0.804) และคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบกับด้านบรรทัดฐานทางสังคม (r_{X5Y3} = 0.511) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความไว้วางใจ ด้านความเคารพ และด้านความรับผิดชอบ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรทางการศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณและประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการกำหนดกลยุทธ์ที่ 4 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจและมีแนวทางในการปฏิบัติโดยคำนึงถึงคุณค่าทางจริยธรรมอันดีงาม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นบุคคลที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นแบบอย่างของผู้นำเชิงจริยธรรม ทำให้เป็นที่เคารพและได้รับความไว้วางใจความเชื่อมั่นในการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องยึดหลักจริยธรรม ปกครองด้วยหลักคุณธรรม ธรรมาภิบาล นำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของตนเอง มาใช้ในการตัดสินใจที่ถูกต้อง ตามหลักการบริหารโดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อทำให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ธีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร์ (2562) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเฉลิม รูปสูง (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ อิสระณรงค์พันธ์ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ความผูกพันด้านความรู้สึก ความผูกพันด้านการคงอยู่กับองค์กร และด้านความผูกพันด้านบรรทัดฐานทางสังคม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับสถานศึกษา สร้างความเชื่อมั่นความศรัทธา เกิดการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา เมื่อครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความเชื่อมั่นต่อนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และค่านิยมของสถานศึกษาแล้วจะก่อให้เกิดความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อสถานศึกษา นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะคงความเป็นสมาชิกของสถานศึกษาแห่งนี้ต่อไป ไม่คิดที่จะลาออกหรือโอน-ย้ายไปที่อื่น ความผูกพันต่อองค์การจึงเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพของการบริหารงานองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชนา คำสอด (2559) ที่พบว่าความผูกพันของครูต่อโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิช อุสมา (2560) ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน บริษัททวีฟาร์ม จำกัด อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิริ ร่มเย็น (2564) ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานห้างหุ้นส่วนจำกัด สยามลักกี้อินเตอร์ เทรดดิ้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เท่ากับ 0.896 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงและระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความยุติธรรมกับความผูกพันในองค์กรของครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.840 รองลงมา คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความไว้วางใจกับความผูกพันในองค์กรของครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.837 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความซื่อสัตย์กับความผูกพันในองค์กรของครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.748 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบกับความผูกพันในองค์กรของครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.649

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรทางการศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณและประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการกำหนดกลยุทธ์ที่ 4 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตด้านจริยธรรมที่ดี ผู้บริหารมีการมอบหมายงานและแต่งตั้งบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางตนเป็นกลาง ใช้ความยุติธรรมในการตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเคารพต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สุภาพนอบน้อมให้เกียรติผู้อาวุโสกว่า และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ปกป้องผลประโยชน์ในเรื่องของสิทธิและสวัสดิการของครู รักษาความลับของทางราชการและความเป็นส่วนตัวของครูไว้ได้ ทำให้ครูมีอิสระในการทำงาน สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความไว้วางใจจากครูและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถดึงศักยภาพความถนัดที่โดดเด่นของครูภายในสถานศึกษาแต่ละคนมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมแล้วย่อมได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธา สร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้ทำให้ครูเกิดความผูกพันกับสถานศึกษา มีทัศนคติที่ดีต่อสถานศึกษา ครูรู้สึกมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนสอดคล้องตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ครูมีพฤติกรรมที่จะคงอยู่กับสถานศึกษาต่อไปเพราะรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาแห่งนี้ ฉะนั้นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครูย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชัญญา โคกสีอำนวย (2557) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมในการปฏิบัติงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เซ็นโทซ่า จำกัด จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูง (r_{xy} = 0.685) อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สารชา พิมพาคุณ (2560) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนกับความผูกพันต่อองค์การของครู ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา สิทธิคงตั้ง (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารกับความผูกพันในองค์กรของครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง (r = .614) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคของสถานศึกษา ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบพร้อมที่จะตรวจสอบได้ เช่น กล้ารับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานและการตัดสินใจของตนเอง คำนึงถึงผลลัพธ์ที่ตามมาแก่ตนเองหรือผู้ร่วมงาน เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความรับผิดชอบให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถรับผิดชอบภาระงานในสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบงานของส่วนรวม

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้รับรายได้ ค่าตอบแทน และสวัสดิการที่เหมาะสมกับภาระงานที่สถานศึกษาจัดให้เหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูพอใจที่จะคงอยู่ในสถานศึกษาแห่งนี้ต่อไป เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างเหมาะสมจากสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้นำเสนอผลงานภายในสถานศึกษา มีการแสดงความยินดีแก่ครูภายในสถานศึกษาอยู่เสมอเมื่อปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จและให้บำเหน็จความดี ความชอบ เพื่อให้กำลังใจแก่ครู

3. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้านให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

4. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ควรมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้วยการจัดอบรมบทบาทผู้บริหารในการสร้างเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแก่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ทวิช อุศมา. (2560). *ความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน บริษัททวีฟาร์ม จำกัด อำเภอละงู จังหวัดสตูล.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ธีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร์. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดอุทัยธานี.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

นพรัตน์ อิสระณรงค์พันธ์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.

พรศิริ ร่มเย็น. (2564). *แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานห้างหุ้นส่วนจำกัด สยามลักกี้อินเตอร์เทรดดิ้ง.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

วันเฉลิม รูปสูง. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการ ทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สารชา พิมพาคุณ. (2560). *"ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30."*วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(4), 217-225.

สุชัญญา โคกสีอำนวย. (2557). *"ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมในการปฏิบัติงาน กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เซ็นโทซ่า จำกัด จังหวัดขอนแก่น."* วารสารสยามวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 15(1), 87-106.

สุชาพร ประเสริฐชาติ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุพัตรา สิทธิคงตั้ง. (2563). *“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารกับความผูกพันในองค์กรของครูโรงเรียนคริสเตียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตจังหวัดเชียงราย-เชียงใหม่.”* วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย, 13(1), 178-194.

หงษา วงค์จำปา. (2560). *รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นที่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อัญชนา คำสอด. (2559). *ความผูกพันของครูต่อโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.